

Iniciativa za rovnost,
spravedlnost
a lidská práva

Iniciativa za rovnost, spravedlnost a lidská práva

Tisková zpráva

Praha 18. dubna 2024

Dobročinné organizace píší vládě – chybí peníze na sociální služby, což se společnosti vymstí

Iniciativa za rovnost, spravedlnost a lidská práva (IRSL) napsala premiérovi a ministrům vlády ČR otevřený dopis. V něm shrnují argumenty o nutnosti převedení prostředků fondu ESF+ do podfinancované sociální sféry, kde jsou peníze potřeba, a pokud bude vláda i nadále otálet a k převodu finančních prostředků nedojde, budou chybět peníze pro pomoc těm, kteří se ocitnou v nepříznivých situacích.

Mnoho rodin v Česku se potýká s následky vysokých cen, nízkých příjmů, nedostatku bydlení a následků předlužení, které je vede k dlouhodobému sociálnímu vyloučení. Jejich svízelná situace se nijak nelepší. Cesta z chudoby je „během na dlouhou trať“ a vyžaduje dlouhodobou vytrvalou sociální práci s lidmi, kteří si sami nedokážou pomoci. Prostředí, ze kterého vycházejí, je sráží a stahuje, nedokážou překročit vlastní omezení, dané rodinným původem, nedostatečným vzděláním, nízkou sebedůvěrou a nemožností zorientovat se v rychle se měnícím světě, který mnohdy vnímají nepřátelsky. Snaha o zlepšení vlastní situace se jim jeví jako předem marná. Vlastními silami nedokážou svoji situaci změnit. „V praxi se také často setkáváme s lidmi, kterým se za aktuální situace pomoc zcela nedá. Jedná se o selhávání systému sociálního zabezpečení, nedosažení na možnost oddlužit se, a tak setrvávání v byznysu s chudobou, nedostatek kvalitního bydlení za přiměřenou cenu, chudoba rodin s velkým dopadem na děti,“ říká Iva Kuchyňková z Charity Česká republika

Neziskové organizace, které jsou s těmito lidmi v každodenním kontaktu a snaží se být lidem v nouzi životními průvodci a oporou, jsou si jejich obtížné situaci vědomé, znají ji důvěrně ze své každodenní praxe.

Na podporu a potřebné rozšíření sociálních služeb však chybějí prostředky, jejich provoz je zoufale podfinancovaný a finanční podpora nedostatečná. Mnohde je kapacita důležitých služeb nedostatečná, anebo úplně chybí. Tento stav vnímají neziskové organizace jako časovanou bombu a varují, že dnes zanedbaná péče a prevence se brzy vymstí celé společnosti – v podobě mnohem vyšších nákladů, které bude nutné v budoucnu vynaložit na „hašení“ zanedbaných a v čase nabobtnalých problémů.

Tyto obavy jsou důvodem, proč neziskové organizace požadují převedení prostředků fondu ESF+, které minulá vláda nasměrovala do investic, do sociální sféry, kam patří a kde pocítujeme jejich zoufalý nedostatek.

Po několika neúspěšných výzvách vládě o převedení prostředků ESF+ do sociální oblasti nyní sepsala skupina neziskových organizací, sdružená v **Iniciativě za rovnost, spravedlnost a**

Iniciativa za rovnost,
spravedlnost
a lidská práva

lidská práva (IRSL), premiérovi a ministrům vlády ČR otevřený dopis. V něm shrnují argumenty o nutnosti převedení prostředků fondu ESF+ do sociální sféry.

Kde peníze chybí

V příloze dopisu pro vládu jsou uvedeny konkrétní oblasti, ve kterých finanční prostředky budou chybět včetně analytických dat i návrhů výše peněz, která by se do dané oblasti měla investovat. Jedná se nejen o systém sociálních služeb, který je dlouhodobě podfinancovaný, ale také neřízený a neflexibilní. Není proto schopen reagovat na dramatické společenské změny, kterými procházíme. Krajské sítě nemají možnost rozšiřování, viní MPSV z nedostatku prostředků, to se zase vymlouvá na odpovědnost samosprávy. Příkladem je zhoršující se stav duševního zdraví dětí. „Je zřejmé, že část prevence obtíží, jejich včasné identifikace a podpory odolnosti dětí se má odehrávat v sociálních službách, které pracují s dětmi zranitelnými. To se však se stávající kapacitou služeb a jejich odborným vybavením neděje. Šanci pro alespoň malé zlepšení situace mohou dávat ESF+, jimiž si služby mohou částečně kapacity doplnit,“ říká Martina Zikmundová, ředitelka České asociace streetwork.

Plošné pokrytí **sociálně aktivizačními službami** pro rodiny je také nedostatečné a podobně je tomu rovněž v případě poraden. V mnoha lokalitách tyto důležité služby, které pomáhají rodinám i dětem v řadě oblastí, zcela chybí. Vedle toho potřebují pomoc i mladí lidé a dospívající, aby dosáhli na kvalitní vzdělání, a tak získali i lepší šance do budoucna.

Stejně jako v jiných oblastech i v tématu migrace a integrace je pro společnost výhodnější řešit prevenci a zásadně nákladnější je řešit důsledky. „Pokud příchozí propadnou do šedé zóny ekonomiky a děti nebudou chodit do školy, protože musí svou práci podporovat rodinný rozpočet, nemůžeme mluvit o úspěšné integraci. ČR neochvějně hlásá, jak podporuje integraci ukrajinských uprchlíků, přitom opatření vedou úplně jiným směrem. Potřebujeme posílit služby, které pomohou, aby mladí cizinci předčasně neopouštěli vzdělávací systém. Také potřebujeme předcházet pracovnímu vykořisťování cizinců, aby mohli plně využívat potenciál, se kterým přichází,“ upozorňuje Andrea Krchová, ředitelka Konsorcia nevládních organizací pracujících s migranty.

Peníze z ESF+ hrají zcela zásadní roli ve financování **dluhového poradenství**. „Umožňují vyrovnávat nedostatky systému sociálních služeb. Právě díky ESF+ dokážeme pomáhat lidem z nejohroženějších regionů, kde není dostatek kvalifikovaných sociálních pracovníků. I díky ESF+ můžeme kompenzovat systémové selhání státu, jako jsou dětské exekuce, lichvářské půjčky a podobně,“ říká Daniel Hůle z organizace Člověk v tísni.

Samostatnou oblastí je **péče a podpora lidí se závislostmi a po výkonu trestu** (v ČR je značná recidiva, situace navíc neblaze ovlivňuje i rodiny těchto lidí). „Projekty z ESF zásadní měrou přispívají na podporu lidí po propuštění z výkonu trestu. Pomáhají jim sehnat práci, řešit dluhy či závislosti. Bez této podpory by řada z nich návrat do společnosti nezvládla. Celoživotní společenské náklady na jednoho recidivistu jsou přitom skoro 52 milionů Kč,“ upřesňuje Jana Smiggels Kavková, předsedkyně Asociace organizací v oblasti vězeňství.

Iniciativa za rovnost,
spravedlnost
a lidská práva

V důsledku snížení alokace ESF+ oproti předchozímu období nám chybí finanční prostředky také na deinstitucionalizaci **pobytové péče pro děti, seniory, osoby se zdravotním postižením**. Významně potřebuje podpořit i **system péče o duševní zdraví**, kdy zejména u mladých lidí pozorujeme značné zhoršení v době po epidemii covidu-19. Dále jde o **podporu sociálního bydlení, na oblast sociálního začleňování a podporu sociálních služeb**, kde je nutno navýšit kapacity a celkovou dostupnost.

Podle Terezie Šmídové z organizace Život 90 hraje ESF+ důležitou roli v podpoře sociálního začleňování a boji proti chudobě a je důležité, aby disponoval dostatečnými finančními prostředky. „V naší organizaci pomáháme a podporujeme mj. osamělé seniory, kteří patří mezi ohrožené skupiny obyvatel z hlediska problémů s bydlením, jsou dokonce nejpočetnější skupinou osob v energetické chudobě. Sdílenou péčí podporujeme neformální pečující, kteří se o své blízké starají často bez dostatečné formální podpory. Z pohledu dlouhodobé péče je důležité věnovat dostatečnou pozornost i finanční prostředky dostupnosti terénních sociálních služeb i programům s propojeností zdravotních a sociálních služeb, a to vše s cílem, aby starší lidé a osoby se zdravotním postižením měli přístup k péči a podpoře, které potřebují k tomu, aby žili důstojný a nezávislý život.“

Finanční prostředky rovněž schází v oblasti inovativních projektů, souvisejících s novelizacemi či novou legislativou. V loňském roce chyběly v dotačních výzvách finanční prostředky přibližně ve výši 6 miliard Kč. Mnoho projektů, které cílily na řešení nepříznivé situace různých cílových skupin, tak nebylo možné uskutečnit.

Z výše uvedeného je tedy zřejmé, že v ESF+ chybí mnohem více finančních prostředků, než je oněch 10 %, které byly vládou premiéra Andreje Babiše převedeny jinam.

Dobročinné organizace pracující v sociální sféře upozorňují českou vládu na nutnost navrácení prostředků ESF+ do sociální oblasti již dlouhý čas. Dne 19. září 2023 proběhlo jednání předsedy vlády Petra Fialy a ministra práce a sociálních věcí Mariana Jurečky se zástupci iniciativy Za bydlení. Na tomto jednání padl příslib, že pan premiér nechá prošetřit výši nezasmluvněné alokace ve strukturálním fondu a zároveň zjistí, nakolik jsou řádně čerpané výzvy vypsané z tohoto fondu. Na zasedání Rady vlády pro nestátní neziskové organizace bylo ve stejné době zjištěno, že prostředky v dostatečné míře v té době zasmluvněny nebyly, bylo tedy možné převod provést. To se ale nestalo. „Proto za iniciativu opakovaně vyzýváme vládu, aby přihlédla ke skutečné situaci v Česku, kdy se viditelně chudoba a s ní spojené sociální vyloučení zhoršuje a rozhodla o navýšení alokace ESF+,“ říká Iva Kuchyňková.

Kontakt pro média:

Iva Kuchyňková, mluvčí Iniciativy za rovnost, spravedlnost a lidská práva
tel. +420 603 280 738, e-mail: iva.kuchynkova@charita.cz